

Stuart Hall'un yaklaşımıyla: Medyanın etkisinde Ciguli'nin temsili ve kimliği

Stuart Hall's approach: The representation and identity of Ciguli in the influence of the media

Sultan Bilget Güçlüer¹

¹ Adıyaman Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Adıyaman, Türkiye.

ÖZ

Bulgaristan'da doğup büyüyen ve küçük yaşlardan itibaren düğünlerde akordeon çalarak müzik kariyerine adım atan Ciguli'nin, 1990'ların sonlarında Türkiye'de vokal yetenekleri, akordeon ustalığı ve kendine özgü sahne duruşuyla hatırı sayılır bir ün kazandığı söylenebilir. Stuart Hall'un kültürel temsil, kültürel kimlik ve medya çalışmaları ışığında oluşturulan bu araştırma, Ciguli'nin Türkiye'de popüler olduğu süreçte kullanılan medya araçlarını dikkate alarak, inşa edilen temsillerini ve bu temsillerin sanatçının kimliği üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Hall, medyanın sosyal gerçekliğin doğrudan bir yansıması olmadığını, bunun yerine sürekli olarak inşa edilen ve kurgulanan bir süreç olduğunu ileri sürmektedir. Bu doğrultuda nitel araştırma yöntemi kullanılarak Ciguli'nin etnik kimliği, müzik tarzı ve performansı ile şekillenen kimlik inşası incelenmiş, medyanın üretimiyle sunulan "Ciguli" temsilleri ve ortaya çıkan anlamlar değerlendirilmiştir. Bunun yanında, Ciguli'nin popüler olduğu dönemde etkili olan medya araçları tarafından tasvir edilen "Ciguli imajı" ile Ciguli'nin kendilik algısı ve kişisel deneyimleri arasındaki tutarsızlık göz önünde bulundurularak, medyanın manipülasyonlarına rağmen kendi kimliğini ifade etme çabaları da ele alınmıştır. Sonuç olarak, medya tarafından inşa edilen temsillerin Ciguli'nin başarılı bir sanatçı ve virtüöz kimliğini gölgelemeye hizmet ettiği, bunun yerine onu mizahi bir figür olarak güçlendirdiği ve izleyiciye sunduğu söylenebilir. Bu bulgular, medyanın marjinalleştirilmiş bireylerin temsillerini şekillendirme, yeniden üretme ve toplum algısını yönlendirme süreçlerindeki güçlü etkisini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Ciguli, Stuart Hall, medya, temsil, kimlik

ABSTRACT

Ciguli, who was born and raised in Bulgaria and started his music career by playing the accordion at weddings from an early age, gained considerable fame in Turkey in the late 1990s with his vocal talents, accordion mastery and unique stage presence. This research, which is based on Stuart Hall's research on cultural representation, cultural identity and media, aims to analyse the constructed representations of Ciguli and the effects of these representations on the artist's identity by taking into account the media tools used during the period when Ciguli became popular in Turkey. Hall argues that media is not a direct reflection of social reality, but rather a process that is constantly constructed and fictionalised. In this direction, by using qualitative research methods, Ciguli's identity construction shaped by his ethnic identity, music style and performance was analysed, the representations of 'Ciguli' presented through media production were discussed and the emerging meanings were evaluated. In addition, considering the inconsistency between the 'Ciguli image' portrayed by the media tools that were effective during the period when Ciguli was popular and Ciguli's self-perception and personal experiences, his efforts to express his own identity despite the manipulations of the media were also discussed. As a result, it can be said that the representations constructed by the media serve to overshadow Ciguli's identity as a successful artist and virtuoso, instead reinforcing and presenting him to the audience as a humorous figure. These

Sultan Bilget Güçlüer – sbilgetgucluer@adiyaman.edu.tr

Geliş tarihi/Received: 26.07.2024 – Kabul tarihi/Accepted: 09.12.2024 – Yayın tarihi/Published: 30.12.2024

Telif hakkı © 2024 Yazar(lar). Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) altında dağıtılmıştır.

Copyright © 2024 The Author(s). This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

findings reveal the strong influence of the media in the processes of shaping and reproducing the representations of marginalised individuals and directing public perception.

Keywords: Ciguli, Stuart Hall, media, representation, identity

1. GİRİŞ

1960'larda Kültürel Çalışmalar Okulu'nun ufuk açıcı direktörü, bir sosyolog ve kültür kuramcısı (Ashley ve Stone, 2023) olarak aktarılan Stuart Hall'un, 1932 yılında Jamaika'da doğduğu ve çalışmalarını sürdürmek üzere 1951 yılında İngiltere'ye taşındığı ifade edilmektedir. Özellikle 1960'lar ve 1970'ler boyunca kültürel çalışmalar bağlamında akademik alanda önde gelen bir figür olarak kabul edilmektedir. 1990'lardan bu yana Hall'un kimlik, diaspora ve etnisite üzerine etkili yazıları, akademik camiada çalışmalarının yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır (Procter, 2004). Hall, İngiltere'de ırk, kültür, kimlik ve temsil konularında teorik ve sosyal soruların gündeme gelmesinde etkili olmuştur (Ashley ve Stone, 2023). Hall'un teorilerinin, kimlik oluşum süreçlerinin anlaşılması ve medya temsili konusunda inşa edilen kimliklerin analizi için önemli bir çerçeve sunduğu söylenebilir. Bu doğrultuda "Ciguli" lakabıyla 1990'ların sonunda Türkiye'de geleneksel medya aracılığıyla öne çıkan Anguel Jordanov Capsov, o dönemde yaygın olan medya araçları merceğinden değerlendirecektir. Bunlar arasında televizyon, radyo, yazılı basın ve belgeseller yer almaktadır. Buna karşılık, diğer aktörlerle (yapım şirketi, ajans, vb.) etkileşimler bu araştırmada derinlemesine ele alınmamıştır. Çünkü araştırmanın odak noktası, Ciguli ve izler kitle tarafından algılandığı şekliyle, Hall'un teorileri bağlamında medyanın temsili ve kimlik inşasıdır.

Böyle bir bakış açısıyla Hall'un temsil ve kimlik teorilerinin "Ciguli" lakabıyla popülerleşen medya figürünün analizine uygulanmasının, hem bu figürlerin medyada nasıl tasvir edildiğinin hem de bu ifade biçimlerine atfedilen sosyal ve kültürel anlamların anlaşılmasını kolaylaştıracağına inanılmaktadır. Araştırma öncelikle Hall'un kültürel temsil, kültürel kimlik ve medya çalışmaları kavramlarını inceleyecektir. Daha sonra bulgular, Ciguli örneğine referansla analiz edilip yorumlanmaya çalışılacaktır.

1.1. Kültürel Temsil (Cultural Representations)

Hall, temsil kavramının kültür çalışmalarında yeni ve önemli bir yer işgal ettiğini belirtmektedir. Temsilin, anlamı ve dili kültüre bağladığını ifade ederken; onu şu şekilde tanımlamaktadır: "Temsil, dünya hakkında anlamlı bir şey söylemek ya da dünyayı diğer insanlara anlamlı bir şekilde temsil etmek için dili kullanmak anlamına gelir." (s. 15). Temsil, anlamın üretildiği ve bir kültürün üyeleri arasında değiş tokuş edildiği sürecin önemli bir parçası olarak görülmektedir (1997a).

Hall, iki temsil sistemi olduğunu aktarmaktadır. Birincisinin, her türlü nesne, insan ve olayın kafamızda taşıdığımız bir dizi kavram veya zihinsel temsil ile ilişkilendirildiği sistem olduğunu ve bunlar olmadan dünyayı anlamlı bir şekilde yorumlayamayacağımızı belirtmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi Hall, aynı zamanda anlamları ve kavramları temsil edebilmenin ya da değiş tokuş edebilmenin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bunu yapabilmek için ise ortak bir dile erişim ele alınmaktadır. Bu doğrultuda dil, genel anlam inşa etme sürecine dahil olan ikinci temsil sistemi olarak geçmektedir. Ortak kavramsal haritanın ortak bir dile çevrilmesi gerektiği ve böylece kavramların, fikirlerin belirli yazılı kelimelerle, sözlü veya görsel imgelerle ilişkilendirebileceği anlaşılmaktadır. Anlam taşıyan sözcükler, sesler ya da görüntüler için kullanılan genel terim "işaretler" olarak geçmektedir. Bu işaretler, kafamızda evirip çevirdiğimiz kavramları ve aralarındaki kavramsal ilişkileri temsil etmekte ve birlikte kültürün anlam sistemlerini oluşturmaktadırlar (1997b).

Bu iddialar ışığında, temsilin bir anlam üretme eylemi olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık, belirli anlamlar, görüntüler, sesler, yazılar ve diğer medya formları aracılığıyla aktarılmak üzere tasarlanırken, temsilin gerçekliğin bir yansımasından ziyade bir inşa süreci olarak algılanabileceği varsayılabilir. Sonuç olarak, belirli anlamların kültürel, ideolojik kodların kullanımıyla amaçlanan/istenen şekilde ortaya çıkarıldığı ve izleyiciye aktarıldığı söylenebilir.

Hall, kültür kavramının, büyük bir teorik soruya cevap olarak değil, çok somut bir siyasi sorun ve soruya yanıt olarak ortaya atıldığını anlamının öneminden bahsederken (Hall, 2016a); kültürü, tıpkı devlet gibi, üzerinde çalıştıkça solmaya ve yok olmaya meyilli kavramlardan biri olarak aktarmaktadır (Hall, 2016b). Ayrıca Hall, yüksek kültüre karşı popüler kültürün, güçlü bir değerlendirme yükü taşıdığını belirterek -kabaca, yüksek=iyi: popüler=aşağılanmış- şeklinde anlaşıldığını eklemektedir. "Sosyal bilim" bağlamında ve daha çok antropolojik

tanım olarak bilinen "kültür" kelimesini Hall şu şekilde aktarmaktadır: "Bir halkın, topluluğun, ulusun veya sosyal grubun "yaşam biçimi" hakkında ayırt edici olan her şeye atıfta bulunmak için kullanılmaktadır." Alternatif olarak ise kültürün "bir grubun veya toplumun "paylaşılan değerlerini" tanımlamak için de kullanılabileceğini eklemektedir (Hall, 1997a).

Hall, bir şey söylemek için ortaya çıkan unsurların doğal ve maddi dünyamızın bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Ancak dil için önemini "Ne oldukları değil ne yaptıkları, işlevleridir." şeklinde belirtmektedir. Hall, bu şekilde anlamın inşa edilip iletildiğini ve anlamlandırıldığını söylemektedir. İletilmek istenilen anlamlar temsil edilen semboller olarak işlediklerinden dolayı, anlamı taşıyan araçlar ya da ortamlar olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle Hall, anlamların işaretler olarak işlev gördüklerini; işaretlerin kavramlarımızı, fikirlerimizi ve duygularımızı temsil ettiğini ya da başkalarının anlamlarını okumalarını, çözmelerini ya da yorumlamalarını sağlayacak şekilde temsil ettiğini ele almaktadır (Hall, 1997a). Sonuç olarak Hall, temsilin kültürün ayrılmaz bir parçası olduğunu ve belirli bir kültüre içkin değer ve anlamların temsil süreci tarafından şekillendirildiğini ileri sürmektedir. Bu bakış açısıyla temsil, dil ve diğer sembolik araçlar vasıtasıyla anlam üretip iletirken; kültürel anlamlar da temsil aracılığıyla yaratılıp toplum içerisinde paylaşılmaktadır.

1.2. Kültürel Kimlik (Cultural Identity)

Hall, "kimlik" sorusunun sosyal teoride tartışmalı bir konu olduğunu belirtmektedir. Kimliğin "özünde, sosyal dünyayı uzun süre istikrarlı kılan eski kimliklerin düşüşte olduğu, yeni kimliklere yol açtığı ve modern bireyi birleşik bir özne olarak parçaladığı" yönünde iddialardan söz etmektedir. Hall, bu doğrultuda -sözde- "kimlik krizi"nin modern toplumların merkezi yapısını ve süreçlerini yerinden oynatan; bireylere sosyal dünyada istikrarlı bir dayanak noktası sağlayan çerçevelerin altını boşaltan daha geniş bir değişim sürecinin parçası olarak görüldüğünü eklemektedir (Hall, 1992).

Hall'a göre kültürel kimlikler bazı tarihsel ve sosyal perspektifi yansıtmakta ve bu süreçlerde inşa edilmektedir. Hall, üç farklı kimlik anlayışından söz etmektedir: Aydınlanma öznesi, sosyolojik özne ve post-modern özne (Hall, 1992). Bahsi geçen kimlik anlayışlarından sosyolojik özne, bu araştırmayla bağlantılı olması sebebiyle biraz daha detaylandırılacaktır.

Hall, sosyolojik özne kavramının "modern dünyanın artan karmaşıklığını ve öznenin bu içsel çekirdeğinin özerk ve kendi kendine yeterli olmayıp, özneye içinde yaşadığı dünyanın değerlerini, anlamlarını ve sembollerini -kültürünü- aktaran "önemli ötekilerle" ilişki içinde oluştuğuna dair farkındalığı" yansıttığını ifade etmektedir. Böylece Hall için kimlik, benlik ve toplum arasındaki "etkileşim" içerisinde oluşmaktadır. Hall, öznenin "gerçek ben" olan bir iç çekirdeği ya da özü olduğunu söylemekte fakat bunun "dışarıdaki" kültürel dünyalarla ve onların sunduğu kimliklerle sürekli bir diyalog içinde oluşup değiştiğini vurgulamaktadır. Bu sosyolojik anlayışta kimliğin içerisi ve dışarıları arasındaki yani kişisel ve kamusal dünyalar arasındaki boşluğu doldurduğu belirtilmektedir. Hall, kendimizi bu kültürel kimliklere yansıtmamız; onların anlamlarını ve değerlerini içselleştirmemiz halinde öznel duygularımızı sosyal ve kültürel dünyada kapsadığımız nesnel yerlerle uyumlu hale getirmemize yardımcı olacağını ifade etmektedir (Hall, 1992). Böylece kimlikler bireylerin kendilerini nasıl gördükleri üzerine şekillenirken; başkaları tarafından da nasıl görüldükleri önemli bir inşa süreci olarak değerlendirilebilir. Bu etkileşim, devam eden müzakere ve değişimlerin etkisiyle yeniden tanımlama biçimini içermektedir.

Tüketim ürünlerinin çoğalmas ve yaşam tarzlarının çeşitliliği sebebiyle modern toplumların giderek daha karmaşık hale geldiği vurgulanır. Böylece geleneğin etkisi, bireysel seçim ve kendi yaşam projesini yaratma lehine zayıflarken; birey yeni kimlikler inşa etme olasılığının giderek daha fazla farkına varmaktadır (Hall vd., 1996). Hall, bir taraftan kültürel kimlik nezdinde geleneksel olan anlayışları sorgularken; diğer yandan kimliklerin sabit ve homojen olmayan yanına vurgu yapmaktadır. Hall, özellikle küreselleşme ve kültürel etkileşimlerin etkisiyle kimliklerin dinamik ve çoğul yapısına dikkat çekmektedir.

Hall, dili bir gösterge pratiği olarak aktarırken; müziğin, duygu ve fikirleri iletme için notaları kullandığı ölçüde "bir dil gibi" olduğunu ele almaktadır. Bu doğrultuda Hall, temsilin hem kimlik hem de bilgi ile sıkı sıkıya bağlı olduğunu ifade etmektedir. Bu "anlamlandırma" sistemleri olmadan, bu tür kimlikleri üstlenemeyeceğimizi (ya da reddedemeyeceğimizi) ve sonuç olarak kültür dediğimiz ortak yaşam dünyasını inşa edemeyeceğimizi ya da sürdürmeyeceğimizi ele almaktadır (Hall, 1997a). Hall, kültürel kimliklerin temsil yoluyla ortaya çıktığını ve bu yolla anlam kazandığını ileri sürmektedir. Bu perspektiften bakıldığında, kimliklerin kavramsallaştırılma ve ifade edilme biçiminin medya, dil ve sanatı kapsayan temsil aracı yoluyla şekillendiği ve yansıtıldığı görülmektedir.

1.3. Medya Çalışmaları

Hall'un medya çalışmaları temsil, ideoloji, hegemonya, anlam üretimi, kodlama/kodaçılama gibi süreçlere ve medyanın kimlik ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerine odaklanır. Sonuç olarak Hall'un, medya ve toplum bakış açısını anlamak ve yorumlamak için önemli bir çerçeve sunduğu söylenebilir.

Hall ilk olarak, Medya Çalışmalarının "doğrudan etki" modellerinden -medya içeriğinin tetikleyici olarak hizmet ettiği, davranışçı tonları ağır basan bir tür uyaran; tepki modeli kullanarak- koparak, daha çok medyanın "ideolojik" rolü olarak tanımlanabilecek bir çerçeveye yöneldiğini belirtmektedir. Hall, bu yaklaşımı medyayı, toplumsal ilişkilerin ve siyasi sorunların tanımlanma biçimi, hitap edilen kitlelerdeki popüler ideolojilerin üretimi ve dönüşümü açısından baskın bir konumda duran önemli bir kültürel ve ideolojik güç olarak tanımlamaktadır (Hall, 2021a). Modern toplumlarda, farklı medya araçlarının ideolojilerin üretimi, yeniden üretimi ve dönüşümü için özellikle önemli alanlar olduğu görülmektedir. İdeolojilerin toplumun pek çok yerinde işlendiği ancak medya gibi kurumların, tanımları gereği ideo-mantıksal üretimin baskın araçlarının bir parçası oldukları için bu konuda özellikle merkezi oldukları ifade edilmektedir. Hall, "üretilen" şeyin, tam olarak, sosyal dünyanın temsilleri gibi durumları anlamaya yönelik imgeler, betimlemeler, açıklamalar ve çerçeveler olduğunu aktarmaktadır (Hall, 2021b).

Diğer yandan Hall, medya metinlerinin, anlamın şeffaf taşıyıcıları olduğu kavramlarından ziyade dilsel ve ideolojik yapılanmalarına daha fazla önem verdiklerini belirtmektedir. Ayrıca Hall, basit kavramların yerine, daha aktif bir "izleyici", "okuma" ve medya mesajlarının nasıl kodlandığı, kodlanan metnin "anı" ve izleyici "kod çözme"lerinin çeşitliliği arasındaki ilişki kavramlarını koymaya başladıklarını vurgulamaktadır (Hall, 2021a). Hall, medyada sunulan mesajların kodlama ve kodaçılama süreçlerinden geçtiğini aktarırken, bu perspektiften medya üreticilerinin mesajları belirli ideolojik çerçeveler içinde kodlayıp sunmakta olduklarını ele almaktadır. Böylece izleyiciler bu mesajları kendi kültürel ve sosyal bağlamlarına göre çözümleyerek anlamlandırmaktadır. İzleyicilerin mesaja yüklediği anlamın ise sosyal ve kültürel konuyla alakalı değişkenlik gösterebileceği ifade edilmektedir (Hall, 2006). Hall son olarak medyanın egemen ideolojik tanımı, temsillerin dolaşımı ve güvence altına alınmasında oynadığı rolle ilgili kaygıdan söz etmektedir (Hall, 2021a). Bu doğrultuda Ciguli'nin medyanın ürettiği temsil ve bu temsillerle oluşturulan kimliği anlaşılmasına çalışılacaktır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu makale Stuart Hall'un kuramlarını kullanarak Ciguli'nin medyadaki temsili, özellikle sanatçı kimliğiyle ilişkili olarak incelemektedir. Bu temsiller aracılığıyla ortaya çıkan söylemler, ideolojiler, güç ilişkileri ve kültürel dinamikler gibi medya güçlerinin hegemonyası altında yansıtılan ve inşa edilen kimliklerin, başarılı ve yetenekli bir sanatçının kimliği üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu ve onun kimliğini nasıl şekillendirdiğini aydınlatmayı amaçlamaktadır. Ayrıca örnek olay incelemesi hususunda alana yeni bir perspektif kazandırması hedeflenmektedir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Araştırma, Ciguli örneğiyle farklı kültürel geçmişlerden gelen marjinal ve göze çarpan figürlerin medya tarafından algılanma ve temsil edilme biçimleri; medyanın toplumsal algıyı şekillendirme ve etkilemedeki rolü; olumsuz stereotiplerle mücadelede karşılaşılan zorluklar gibi konularda farkındalığı artırması bakımından önemli olarak görülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, Hall'un yaklaşımıyla 1990'ların sonu ve 2000'lerin başında Türkiye'de kullanılan hâkim medya araçlarının Ciguli'nin kimliğini ve temsiliyi şekillendirme biçimini analiz etmek için nitel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Arı, nitel araştırmaların amacının rasyonellik aramak olmadığını; bunun yerine nitel araştırmanın keşfe açık ve yoruma dayalı olduğunu ifade etmektedir (Sağlam Arı vd., 2009). Sonuç olarak, nitel araştırma nesnelerin anlamlarına, kavramlarına, tanımlarına, özelliklerine, metaforlarına, sembollerine ve betimlemelerine atıfta bulunmaktadır (Berg ve Lune, 2015). Araştırma sürecinde veriler, ilgili literatürün taranması ve ardından analiz edilmesi yoluyla elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek doküman incelemesini (literatür taraması), "Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar." şeklinde tanımlamaktadır. Ayrıca nitel araştırmalarda bu çalışmada sıklıkla başvurulan yazılı dokümanların dışında -film, video ve fotoğraf gibi- görsel malzemelerin de kullanılabileceği ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek,

2011). Sonuç olarak, Ciguli'nin popülerleştirilmesi sürecinde kullanılan medya araçlarının temsili nasıl etkilediği anlaşılmaya çalışılırken, araştırma bu dönemde kullanılan medya araçlarıyla sınırlandırılmıştır. Elde edilen nitel veriler betimsel araştırma teknikleri kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Daha sonra bu veriler ışığında bulgular yorumlanmıştır.

2.1. Araştırmanın Etik İzinleri

Bu çalışma sırasında, etik kurul onayı gerektirecek herhangi bir veri toplama süreci gerçekleştirilmemiştir.

3. BULGULAR

3.1. Ciguli'nin Medyada Temsili ve İnşa Edilen Kimliği

Kültürel kimlikler medya tarafından şekillendirilirken, bu temsillerin toplumsal algı üzerindeki etkisi de önemli bir faktördür. Bu çalışma, Ciguli örneğiyle medyanın etkisini ve gücünü inceleyecektir. Bulgular içerisinde öncelikle Ciguli'nin biyografisine kısa bir bakışla başlanıp; ardından Hall'un teorilerine dayanarak Ciguli'nin medyada nasıl temsil edildiği ve kimliğinin medya tarafından nasıl inşa edildiği aktarılmaya çalışacaktır.

Ciguli, 1957 yılında Bulgaristan'ın Haskova şehrinde doğmuş bir Türk müzisyen ve şarkıcıdır. Asıl adı Ahmet Hüseyinoğlu olan sanatçının, 1980'lerde Bulgaristan'da uygulanan isim yasağı nedeniyle resmi kayıtlarda adı Anguel Jordanov Capsov olarak değiştirilmiştir. 11 yaşında bir akordeona sahip olan Ciguli, kısa sürede hızlı ve çevik çalımıyla çevresindeki çocukların ona "Ciguli" lakabını taktığını ifade etmektedir. 13 yaşından itibaren Bulgaristan'daki düğünlerde akordeon çalmaya başlamış ve bu vesileyle ünlenmiştir. Akordeonun yanı sıra org, synthesizer ve biraz da bateri çaldığını dile getirmektedir. Ciguli, fakir bir hayat sürdürdüğünü ve ailesini geçindirme mücadelesinde meslek edindiği müziğin önemli bir yer tuttuğunu belirtmektedir (İdemen vd., 2000). 1990'lı yılların sonlarında abisinin desteğiyle Türkiye'ye gelen Ciguli, burada müzik sahnesinde kendisine bir yer bulmuştur (Kayıran, 2018). Sanatçı ilk olarak çeşitli gazino ve kulüplerde çalışarak tanınmaya başlamış, ancak asıl çıkışını 1998 yılında çıkardığı "Binnaz" adlı albüm ve müzik klipiyle yapmıştır. Bu klip, özellikle büyük bir başarı elde etmiş ve Türkiye'nin popüler müzik kanallarından birinin düzenlediği video müzik yarışmasında yılın "En İyi Çıkış Yapan Erkek Sanatçısı" ödülüne layık görülmüştür (Girgin, 2018). Ancak Ciguli, asıl amacının şöhret olmadığını, ailesine daha iyi bir yaşam standardı sunma çabasında olduğunu belirtmiştir. Bu düşünceleri, Cengiz Özkarakabekir'in hazırladığı bir belgeselde sanatçının kendi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Medya Ciguli'yi üç kez sanal mezara sokmuş olsa da (Özkarakabekir, 2017), sanatçının 2014 yılında vefat ettiği görülmektedir.

3.1.1. Medyada Ciguli'nin Temsili

Hall, temsili zihnimizdeki kavramların anlamlarının dil aracılığıyla üretilmesi olarak açıklamaktadır. Ayrıca temsilin nesnelere, insanlar ya da olaylardan oluşan gerçek dünyaya ya da kurgusal nesnelere, insanlar ve olaylardan oluşan hayali dünyalara atıfta bulunmamızı sağlayan, kavramlar ve dil arasındaki bağlantı olduğunu belirtmektedir (Hall, 1997b).

Hall, televizyon göstergesinin karmaşık bir gösterge olduğunu; görsel ve işitsel olmak üzere iki tür söylemin bir araya gelmesiyle oluştuğunu ele almaktadır. Dahası Hall, Peirce'in terminolojisiyle örnekleyerek ikonik bir gösterge olarak aktarmaktadır. Burada gerçeklik dilin dışında var olur, ancak sürekli olarak dil tarafından ve dil aracılığıyla dolaylanılır; bilinen ve söylenen şey ise söylem aracılığıyla üretilmektedir (Hall, 2006). Hall, söylemsel bilginin dilin gerçek ilişkiler ve koşullar üzerine eklenmesinin ürünü olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bir kodun işleyişi olmaksızın anlaşılabilir bir söylem olmadığı; bu nedenle ikonik göstergelerin de kodlanmış göstergeler olduğu belirtilmektedir (Hall, 2006).

Ciguli için öncelikli olarak görsel ve söylemsel temsil üzerinden bir analiz yapılabilir. Ciguli'nin medyada sunumu toplumun algısını önemli şekilde etkilemiştir. Burada hem görsel hem de söylemsel ikonik göstergeler şu şekilde örneklenebilir: Ciguli müzikal anlamda yeterliliklerini sergilemek isterken daha çok giyimi, davranışları, dansı ve mizahi tavrı ön plana çıkartılarak eğlence figürü şeklinde medyada sunulmuş ve sonuç olarak pek çok kişi onu "soytarı" veyahut "maskara" olarak tanımlamıştır. Ciguli'ye "Hakkınızda çok olumsuz şeyler söylediler, maskara dediler, şarlatan dediler. Bunlar kızdırdı mı, üzdü mü, gücendirdi mi sizi?" sorusu yönlendirildiğinde Ciguli'nin cevabı şu şekildedir: "Adnan Şenses'te benim için konuştu. Coşkun Sabah da, Ajda Pekkan da... Gücenmeyim dedim, gücendim yani..." (İdemen vd., 2000).

Medyanın sunduğu temsilin Ciguli'nin performansını "eğlence" bağlamında sınırladığı görülmektedir. Medya söylemlerinden izleyicinin yanı sıra Adnan Şenses, Coşkun Sabah ve Ajda Pekkan gibi sanatçıların dahi doğrudan etkilendiği anlaşılırken; bu durum Hall'un medyanın ideolojik etkilerine yaptığı vurguyu destekler niteliktedir. Burada medyanın yaratmak istediği kodlanmış göstergeler izler kitle tarafından alınmış; sanatçılar arasında da kabul görmüş ve medyanın iletmek istediği mesajla Ciguli'nin müzikalitesinden ziyade "eğlence figürü" dolaşıma sokulmuştur. Böylece medyanın editoryal tercihleri Ciguli'nin kurgulanan yönünün ve popüler kültüre hizmet eden yanının ön plana çıkmasını sağlamış; onun yeteneklerinden ziyade komik veyahut tuhaf görülen yönlerine odaklanarak izler kitle tarafından da olumsuz değerlendirilmesine sebep olmuştur.

Beyza Cumbul'un Ediz Hafızoğlu ile yaptığı söyleşide yönlendirmiş olduğu soru üzerinden bu konu biraz daha detaylandırılabilir: "Ciguli ile de çalışmışsınız. Ülkemizde müzisyenliğini ve dolayısı ile müziğini iyi yansıtamadık ve dolayısı ile de hak ettiği değeri o yaşarken veremedik, siz ne düşünüyorsunuz? Sanat şovunu fazla kaçırdığında ortaya çıkanda bazen sanat çok geri planda kalıyor dersem katılır mısınız?" (Cumbul, 2023).

Cumbul, Ciguli'nin, sanat şovunun asıl müziğinin önüne geçtiğini eleştirirken; ayrıca sanatçının hak ettiği değeri göremediğini ve medyanın eğlence figürü kurgusunu sorgulamaktadır. Diğer yandan bu soru medyadan bağımsız izler kitle ve Ciguli'nin performansı üzerine bir eleştiri gibi de değerlendirilebilir. Fakat Hall, halihazırda bir çalışma programı olarak taslağı çizilmiş olan, yayın kuruluşlarının "aygıtlar" olarak konum ve pratiklerine ilişkin yeni anlayışlar; mesajların nasıl yapılandırıldığı ve egemen toplumsal tanımların dolaşımındaki rolleri arasındaki ilişkiye yönelik yeni yaklaşımlara vb. odaklanan bir medya üretimi alanının bulunabileceğini belirtmektedir (Hall, 2021a). Burada, izler kitlenin algısının medyanın yapısal tercihleriyle şekillendiği ve böylece izler kitlenin algısı üzerinde etkili olduğu ele alınabilir.

Cumcul'un bahsi geçen sorusuna yanıt olarak Hafızoğlu şu sözleri söylemiştir: "Ciguli çok iyi bir insan ve müzisyendi[.] Müziği ile değil de saçma sapan karakterlere büründürüp dizilerde oynattılar." (Cumbul, 2023). Hafızoğlu, Ciguli'nin sanatsal katkılarından ziyade komedi unsurlarına odaklanılmasının ve medyada bir karakter olarak etiketlenmesinin bir eleştirisini sunmaktadır. Bu, Hall'un medya tarafından yaratılan etiketlerin basitleştirici ve indirgemeci yapısını ortaya koymaktadır.

Hall, bu durumu televizyona popülerliğin farklı bir teorik perspektiften sirayet etmesiyle gerçekleştiğini ele almaktadır. Hall, en yoğun izleme saatlerinde popüler TV izleyicisinin ilgisini çeken şeyin "bilgi ve eğitim" olmadığını, bunun yerine "eğlence ve zevk" işaretleriyle uyumlu kitlesel programların bu demografinin dikkatini çektiğini ileri sürmektedir (Hall, 2021a). Hall, medyanın etiketleyerek çalışma eğiliminde olduğunu; böylece etiketleri basitleştirdiğini ve tanımladığını ifade etmektedir. Bu şekilde medya, bir şeyleri işaretler ve dikkati de bu şeylere odaklamaktadır (Hall, 2021c).

Bu medya temsili üzerinden Ciguli'nin kendi kimliğini ifade etmesinin zorlaştığı ve izler kitlenin onun müzikal yönlerini anlamasını engellediği anlaşılmaktadır. Hall'un teorisi, medya hegemonyasının kültürel ve sanatsal kimliklerin yeniden üretimi ve toplumsal algı üzerindeki etkisini açıklamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Ciguli'nin sanatsal kimliğinin doğru bir şekilde temsil edilmesini sağlamak için medyanın editoryal tercihlerinin incelemeye tabi tutulması; ayrıca, bu hususta izler kitlenin de eleştirel bir farkındalık geliştirmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Bu bağlamda, medyanın ortaya koyduğu göstergeler ve bunların Ciguli'nin kimliğinin inşası üzerindeki etkisi, Türk medyasının merceğinden aktarılmak suretiyle konu detaylandırılacaktır.

3.1.2. Medya Tarafından Ciguli Kimliğinin İnşası

Hall, kimliği doğuştan bilinçte var olan bir şey olmaktan ziyade, zaman içinde bilinçdışı süreçlerle oluşan bir şey olarak tanımlamaktadır. Bütünlüğü hakkında her zaman hayali ya da fantezileştirilmiş bir şeyler olduğunu belirtirken; her zaman eksik kaldığını, süreç halinde olduğunu ve şekillendiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda Hall, kimlikten bitmiş bir şey olarak bahsetmek yerine, özdeşleşmeden bahsetmemiz ve bunu devam eden bir süreç olarak görmemiz gerektiğini ele almaktadır (Hall, 1992). Hall, tamamen birleşik, tamamlanmış, güvenli ve tutarlı kimliğin bir fantezi olduğunu; bunun yerine, anlam ve kültürel temsil sistemleri çoğaldıkça, en azından geçici olarak herhangi biriyle özdeşleşebileceğimiz şaşırtıcı, geçici bir olası kimlik çokluğu ile karşı karşıya kalacağımızı belirtmektedir (Hall, 1992). Ciguli de etnik kimliği, sanatçı kimliği, bireysel kimliği, göçmen kimliği, medya figürü kimliği gibi sıralanabilecek farklı pek çok kimlikle karşımıza çıkarken; bu kimlikler arasında çatışmaların ve uyum halinin olduğu durumlar da görülmektedir. Bu durumlar yine medyanın ürettiği anlamlar üzerinden açıklanabilir.

Hall, nesnelere kullanımımızla, onlar hakkında söylediklerimiz, düşündüklerimiz ve hissettiklerimizle -onları nasıl temsil ettiğimizle- onlara bir anlam verebileceğimizi belirtmektedir. Bu durum kısmen, nesnelere, insanlara ve olaylara onlara getirdiğimiz yorum çerçeveleriyle anlam verirken; kısmen de nesnelere onları nasıl kullandığımızla ya da gündelik pratiklerimize nasıl entegre ettiğimizle anlam bulmaktadır. Onlar hakkında kullandığımız kelimeler, anlattığımız hikayeler, ürettiğimiz imgeler, onlarla ilişkilendirdiğimiz duygular, onları sınıflandırma ve kavramsallaştırma biçimlerimiz, onlara yüklediğimiz değerler bu anlamı şekillendirmektedir. Anlam, içinde yer alınan her kişisel ve sosyal etkileşimde sürekli olarak üretilmekte ve değiş tokuş edilmektedir (Hall, 1997a).

Hall, medya içinde de güncel yaşama sürekli olarak anlamlar yüklendiğini; bilginin -sadece "ne olduğu" hakkında değil, aynı zamanda "nasıl olduğu" hakkında da- önemli bir şekilde yeni olan tutumlar ve değerler bağlamında kaynaktan izleyiciye aktarıldığını ifade etmektedir. Böylece belirli yaşam kalıpları ve bazı duygu yapıları diğerlerine karşı güçlendirilmekte ve onaylanmaktadır (Hall ve Whannel, 2018). Anlamların davranışları ve uygulamaları düzenlediği ve organize ettiği; dolayısıyla, başkalarının davranış ve fikirlerini yönetmek ve düzenlemek isteyenlerin yapılandırmaya ve şekillendirmeye çalıştığı şeyin de anlamlar olduğu ifade edilmektedir (Thompson, 1997, aktaran Hall, 1997a). Medyanın Ciguli nezdinde anlamlar ürettiği görülürken; bu anlamların toplumsal ve kültürel bağlamlara dayandırılarak inşa edildiği ve izler kitleye sunulduğu söylenebilir. Hall'un da belirttiği gibi temsil belirli bir konu veya kişi hakkında anlamlar üretip izler kitleye sunarken; medya anlamların inşasında önemli bir role sahiptir. Medya, Ciguli ile ilgili anlamlar üretirken aslında izler kitlenin algısını da şekillendirmektedir.

Öncelikle Ciguli'nin etnik kimliği/etnisite üzerine odaklanılacaktır. Kirman bu kavramı "Bir toplumsal grubu diğerlerinden ayıran kültürel değerler ve normlar bütünü." olarak tanımlamaktadır (Kirman, 2011, aktaran Çiftçi, 2016). Çiftçi, etnik kimlik kavramını mutlaka ortak soy veya ırka bağlılık zorunluluğu taşımadığını ifade ederken; etnik kimliği kolektif olarak paylaşılan bir dizi kültürel özellik ve deneyime sahip olmak olarak ele almaktadır (Çiftçi, 2016). Ciguli, röportajında kendisinin Bulgaristan'da doğmuş ve büyümüş bir "Türk" olduğunu ifade ederken; açıkça yöneltilen "Çingene misiniz?" sorusuna "Hayır!" yanıtını vermiştir (İdemen vd., 2000). Bu yanıtta Ciguli hem medya hem de izleyiciler tarafından kendisine atfedilen çeşitli kodlanmış kimliklerden bağımsız bir şekilde kendi kimliğini tanımlamaya çalışmaktadır. Kendi kimliği üzerinde kontrol sağlama çabalarına rağmen, medyanın hegemonik temsilleri karşısında zorlandığı anlaşılmaktadır. Ciguli'nin "Hayır!" yanıtının Hall'un temsil ve kimlik kuramları bağlamında değerlendirilmesi, medyanın bireysel kimlikleri şekillendirmedeki ve hegemonik anlamlar yaratarak toplumsal algıyı etkilemedeki rolünün anlaşılmasındaki önemini ortaya koymaktadır.

"Türkiye Müzik Piyasasında Roman Müzisyenler: Meslekî Örgütlenme ve Kimliksel Dönüşüm" isimli yüksek lisans tezinde Ciguli'ye şu şekilde yer verildiği görülmektedir:

Televizyondan alışık olduğumuz uyumlu, sevimli marjinaler olarak 'Çingene' tasvirleri, müzik alanında da Romanlar'a dair daha göz önünde olan hâkim çizgiyi oluşturuyor. Müzik endüstrisi için kullanılıp atılacak dönemsel malzemeler sunan bu çizgi, bir dönem gündeme gelen akordeoncu/şarkıcı Ciguli örneğinde olduğu gibi, olabildiğince abartılı ve karikatürize bir görselliğin müzikal içeriğin önüne geçecek biçimde tasarlanması ve genelde marjinal 'çeşniler' üretilmesi şeklinde özetlenebilir. (Özgül, 2006, s. 29)

Özgül'ün değerlendirmesi, Roman sanatçıların medya ve müzik endüstrisindeki temsillerinin eleştirel bir analizini sunmakta ve bu temsillerin altında yatan dinamikleri aydınlatmaktadır. Bu temsil Romanları egzotik bir eğlence unsuru olarak sunmakta, toplumsal algıyı tek boyutlu bir çerçevede şekillendirmekte ve Ciguli örneğinde olduğu gibi biçim içeriğin önüne geçmektedir. Sonuç olarak, medya ve müzik endüstrisinin Roman kimliğini sanatsal değerinden ziyade ticari ve görsel amaçlarla kullandığı sonucuna varılabilir. Bu örnek, Ciguli'nin medya tarafından nasıl temsil edildiğini ve popülerleştirildiğini göstermektedir. Ayrıca, odak noktasının Roman kimliği değil, sanatçının Çingene olmadığına dair vurgusuna rağmen bu şekilde tasvir edilmesi olduğunu belirtmek önemlidir. Analiz aynı zamanda medyanın temsilleri nasıl şekillendirdiğini aydınlatmaya çalışmaktadır. Belirli bir kimlik kategorisinin medya tarafından Ciguli'ye atfedildiği, inşa edildiği ve sunulduğu açıkça görülmektedir. Ciguli'nin "Çingene" veya "Roman" olarak tanıtılması, bu kimlikle ilişkili bir dizi stereotipin medya aracılığıyla yeniden üretilmesine hizmet etmektedir. Bu konuyla alakalı pek çok ikonik durum ve popüler kültür ağında ilgi çeker taraf sıralanabilir. Örnek vermek gerekirse, medya çeşitlendirilebilecek stereotipler kullanarak duygusal bir tepki ortaya çıkarmaya ve izleyicinin dikkatini çekmeye çalışabilir. Örneğin, Çingene veya Roman topluluklarının kendilerine özgü dansları, müzikleri ve renkli kıyafetleri de dahil olmak üzere kültürel pratikleri genellikle basmakalıp bir şekilde tasvir edilmektedir. Ciguli'nin bu bağlamda tanıtılması, kültürel kimliklerin medya aracılığıyla nasıl inşa edildiğini ve yeniden tanımlandığını göstermektedir.

Hall'a göre kimlik, performanslar aracılığıyla "sürekli" yeniden üretilmektedir. Elbette yalnızca medya değil Ciguli'ninkendisini ve kimliğininunuş biçimide performans bağlamında sorgulanmaya açıktır. Girgin'in aktarımıyla, Ciguli'nin "Bulgar-Türk, Çingene-Roman" repertuarı ve tarzını tercih ettiği; bu doğrultuda tematik anlatımlar kullandığı, albümlerinde ve birçok çalışmasında Çingene kültürüne gönderme yaptığı ifade edilmektedir (2018). Ayrıca, Ciguli'nin sahne sanatlarına katkıları arasında sahne kostümleri, dansları, konuşmaları ve bir televizyon dizisinde Roman bir müzisyeni canlandırması yer almaktadır. Bu açıdan bakıldığında, medya Ciguli'nin kimliğini performansı yoluyla yeniden tanımlamış ve onun performatif davranışlarına dayalı gerçekçi görünen bir kimlik inşa etmiştir. Hall, bu durumu "gaspçı" üzerinden örneklemektedir. Medyanın bize ne tür bir "gaspçı" beklememiz gerektiğine dair bir imaj oluşturduğunu ele almaktadır -ırkı, şehir geçmişi gibi-. Bu oluşturulan hikayeler üzerinden bir tür kimlik resminin oluşturulduğu belirtilmektedir. Hall, basın haberlerinin "çıkartımsal yapı" denilen şey tarafından şekillendirildiğini ifade etmektedir. Yani medyanın bir olayı uydurmadan var olan bir durum üzerinden giderek haber yaptığını; fakat haber yapacakları olayların kurgulanmasında medyanın aktif bir rol oynadığını ifade etmektedir (Hall, 2021c). Burada aslında medyanın yarattığı bir "figür" kimliği karşımıza çıkmaktadır.

Bu olgunun bir başka örneği de Ciguli'nin marjinal ve mizahi olarak algılanan sahne performanslarında gözlemlenebilir. Ciguli belgeselinde, 1990'larda Türkiye'de yaşanan krizlerin etkilerini, yani insanların boyunlarının bükülmesini gözlemlediğini ve sürekli olarak kahkaha attıracak ve eğlendirecek yöntemler üzerinde düşündüğünü belirtmektedir. Ciguli'nin sahnedeki performatif tavrının sadece medya tarafından yaratılmış bir uydurma olmadığı açıktır. Ancak Hall'un da belirttiği gibi, yine de bir kurgu ürünüdür. Ciguli'nin ifadesi medyanın kimlikleri çarpıtarak yeniden inşa etme gücünü göstermektedir. Ciguli, başkalarında olumlu duygular uyandırmak amacıyla performatif davranışlarda bulunduğunu iddia etse de medya bu davranışı güçlendirmiş ve nihayetinde onu marjinal bir figür olarak tasvir etmiştir. Hall'un temsil teorisine uygun olarak, medyanın Ciguli'nin niyetini ve kimliğini orijinal bağlamından kopararak farklı bir perspektiften izleyiciye sunduğu görülebilir.

Ciguli, röportajlarının çarpıtılarak sunulmasını şu şekilde dile getirmektedir: "Gazeteciler bana burda başka konuşuyor, sonra oraya başka yazıyor, iyi değil böyle. Sonra, beni cahil gibi görüyorlar, kimse düzgün soru sormuyor yani..." (İdemen vd., 2000, s. 35). Bu, medyanın sanatı ve kimliği eğlence odaklı bir mercekle araştırmaya eğilimini eleştiren önemli bir örnektir. Gazetecilerin derinlemesine sorgulama eksikliği, Ciguli'yi belirli bir ışık altında tasvir etme ve böylece sunulan temsiller üzerinde kontrol sahibi olma arzularının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Medyanın Ciguli'nin müzikal yeteneklerini gizlemeye ve soytarı imajını sürdürmeye çalıştığı görülmektedir. Ciguli, sahnede basit olarak nitelendirdiği eserleri icra etmek zorunda bırakıldığını ve televizyon programlarında kendisine sadece iki şarkı hakkı tanındığını belirtmektedir. Ayrıca, sahnede enstrümanı olan akordeonu kullanmasına izin verilmediğini ileri sürmektedir. Ciguli'nin medyanın kendisine attığı "şaklaban" imajından sıyrılmadığı ve böylece müzikal yeteneklerini ön plana çıkaramadığı ifade edilmekte ve Ciguli bu durumu bir menajerin olmamasına bağlamaktadır. Ayrıca, çalıştığı şirketin bu fırsatı vermediğini ve Amerika'ya seyahat etmesini engellediğini belirtiyor. Hall, bu gibi durumları Antonio Gramsci'nin "kültürel hegemonya" kavramını kullanarak açıklamaktadır. Başka bir deyişle, Ciguli'nin bu tür kısıtlamalarla karşılaşması, egemen medya güçlerinin etkisinin bir sonucu olarak anlaşılabilir. Sonuç olarak, toplumun geneline empoze edilmeye çalışılan bir figür veya bir müzik türü ve sanatçı rolüyle karşılaşabilir. Ciguli'ye dayatılan kısıtlamalar, kültürel kimliğinin ve sanatının medyadaki temsilinin bir örneğini teşkil etmektedir. Sonuç olarak, Ciguli medya tarafından inşa edilen stereotiplerin ötesine geçememekte ve kendisi için uygun görülen parametreler dahilinde hareket etmek zorunda kalmaktadır. Bu durum, izleyicinin de Ciguli'yi medya tarafından benimsenen stereotiplere uygun olarak görmeyi arzuladığını göstermektedir (Özkarabekir, 2017).

Ciguli, muhtemelen müzikal yeteneklerini kanıtlamak ya da şimdiye kadar medyada sunulan kişiliğin gerçek kimliğini tam olarak yansıtmadığını göstermek amacıyla Amerika'da kendisine verilen değeri aktarmaya çalışmaktadır: "Yakın zamanda benim müziğim için bir kitap çıkacak Amerika'da. Sonia (Tamar Seeman) diye bir araştırmacı var. Amerika'da birilerine dinletmiş, "böyle bir ses olamaz, böyle akordeon olamaz" demişler... Başka bir yerden de duydum, Amerika'da dinlenmiş müziğim, çalınmış." (İdemen vd., 2000, s. 35). Ciguli tarafından yapılan açıklamalar, yerel medya ve toplumda kendisine sunulan çarpık imajı düzeltme çabasını gösterirken, aynı zamanda müzikal yeteneklerini de vurgulamaktadır. Ayrıca, müziğinin evrensel bir değere sahip olduğunu ve uluslararası düzeyde kabul gördüğünü iddia etmesi, kendisinin bir eğlence figürü olarak görülmesine meydan okuma çabasını göstermektedir. Medyanın egemen bir bakış açısını yansıtan belirli bir Ciguli imajı inşa ettiği söylenebilir.

Medya tarafından inşa edilen Ciguli kimliğinin, Ciguli'nin bireysel kimliği ve kişisel deneyimleriyle çatışma halinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Ciguli belgeselinde yapılan açıklamalarla da örneklendirilebilir. Belgeselde, Ciguli'nin müziğinin Hint-Balkan-Roman etkilerinin bir karışımından oluşan etnik bir yapıya sahip olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Hollanda'da Türkiye'yi temsil ettiği ve bir yarışmada en iyi akordeoncu ödülünü aldığı belirtiliyor. Bununla birlikte Balkan müziğini kulüplerdeki elektronik altyapılara taşıyan ve dünya çapında ses getiren Alman müzisyen Shantel'in Binnaz şarkısını albümünde seslendirdiği ifade edilmekte; birçok müzik uzmanının Ciguli'yi başarılı bir akordeon virtüözü olarak kabul etmesi vurgulanmaktadır (Özkarabekir, 2017). Bu açıklamalar ışığında medya tarafından yaratılan Ciguli kimliğinin, Ciguli'nin müzikal başarılarını, sanatsal yeniliklerini ve uluslararası kabul görmüş yeteneklerini gölgede bıraktığı anlaşılmaktadır. Medyanın, popüler kültür bağlamında daha derin yankı uyandıran bir komedi kişiliğine yöneldiği düşünülebilir. Buna karşılık Ciguli'nin belgeseldeki ifadelerinin medyanın tek taraflı söylemine direnen bir anlatıyı temsil ettiği söylenebilir.

Ciguli'nin medyada performatif davranışları (sahne şovu, enerjik tavır, jestler, dans, kıyafet, vb.) bağlamında sunulan kişiliği tutarlı olsa da performans kimliğinin medya tarafından -soytarı, şaklaban, maskara- tasvirleriyle yeniden inşa edildiği görülmektedir. Belgeselden alıntılanan şu sözlerle bu durumu özetleyebiliriz: "Ancak o magazin kültürünün ona yaftaladığı şaklaban imajından bir türlü sıyrılıp müziğini öne geçiremedi." (Özkarabekir, 2017).

Hall, medyada hikayelerin "haber değerleri" ölçeğine göre seçildiğini ifade etmektedir. Bunlar dram, şiddet, öne çıkan kişiler, tuhaf, ilginç yönler gibi sıralanabilir. Bu yorumların, etiketlemelerin, öngörülerin, tahminlerin, kehanetlerin tanımlama sürecinde kilit rol oynadığı anlaşılmaktadır. Hall, tüm bunlarda medyanın rolünün kesinlikle merkezi bir önem taşıdığını vurgulamaktadır (Hall, 2021a). Hall'un da ifade ettiği gibi dramatik, ilginç ve tuhaf olana vurgu yapan hâkim haber değeri anlayışının, Ciguli'yi mizahi ve marjinal bir figür olarak ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu süreçte Ciguli'nin kendisini ifade etme çabalarının da medya anlatılarında yok sayıldığı anlaşılmaktadır.

Ciguli'nin müziğinin magazin kültürü tarafından sürekli olarak arka plana itilmesi ve belgeselde de görüldüğü üzere sanatçının "soytarı" imgesiyle özdeşleştirilmesi, medyanın bu süreçte oynadığı önemli rolü gözler önüne sermektedir. Medya, Ciguli için sanatçı kimliğinden ziyade eğlenceye yönelik bir performans kimliği inşa ederek izleyiciye sunmuştur. Sanatçının müzik endüstrisindeki varlığı medya söylemleri karşısında hızla silinirken, bu durum sanatçının yeteneklerinin ve başarılarının yeterince tanınmaması sonucunu da doğurmuştur.

Medyanın Ciguli'nin kendine özgü kişiliğini bir eğlence kaynağına dönüştürerek erişim alanlarını genişletmeyi ve daha geniş bir kitleye hitap etmeyi amaçladığı söylenebilir. Ayrıca medyanın Ciguli'nin müzikal yeteneklerinden ziyade renkli karakterine odaklanmasının, izleyicileri çekmek ve ticari kazanç elde etmek için stratejik bir hamle olduğu da anlaşılmaktadır. Buna karşılık, medyanın Ciguli'yi Türk toplumundaki Roman kimliği bağlamında egzotik ve marjinal bir figür olarak konumlandırarak basmakalıp bir temsil inşa etmiş olması da mümkündür. Bu temsiller izleyiciler için eğlence sağlarken, Roman kimliğinin stereotipleştirilmesine de katkıda bulunmuştur. Böylece medya, izler kitleye Roman kimliği ile genelleştirici ve indirgemeci bir bakış açısı sunarak Ciguli kimliğini eğlence unsuru olarak görmeye teşvik ettiği ele alınabilir. Ayrıca, Ciguli'nin müzikal yeteneklerinin gölgelenmesi, dinleyicilerin müzikal yetkinlik yerine mizaha öncelik vermesine neden olabilirken; bu yaklaşımın Ciguli'nin müzik endüstrisindeki uzun vadeli beklentilerini de engellediği açıkça görülmektedir. Elbette müzik yapımcıları ve ajansların, medyanın manipülatif çerçevesine uyum sağlayarak Ciguli'yi daha yüzeysel bir şekilde pazarlama eğiliminde olabilecekleri de ileri sürülebilir. Bu bağlamda, toplumsal önyargılar medyada manipülatif temsillerin kullanılması yoluyla yeniden üretilmiş ve pekiştirilmiştir. Bu temsillerin medya tarafından yaratılmasında ekonomik, kültürel ve sosyal motivasyonların önemli etkenler olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ

Hall'un kültürel çalışmalar, kimlik ve temsil kuramları, medya analizi perspektifinden ele alındığında konuya farklı bir yaklaşım getirmektedir. Hall, medyanın yalnızca gerçekliği yansıtmadığını, aksine onu ürettiğini ve yeniden şekillendirdiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, Ciguli'nin etnik kimliği ve müzik tarzına ilişkin medyada yer alan temsillerin, geniş kitleler arasında ilgi ve önyargı gibi çeşitli tepkilere yol açtığı gözlemlenebilir. Ayrıca, medyanın üretilen bu kimliğin dışına çıkılmaması için stereotipleri pekiştirdiği de ileri sürülebilir. Medyanın, Ciguli'yi belirli kalıplar içerisinde sunarak ve kitle programlarında "eğlence" ya da "zevk" kisvesi altında kullanarak izleyici algısını yönlendirdiği anlaşılmaktadır.

Hall'un araştırmaları, kimliklerin sürekli yenilenen yapısını vurgulamakta, tarihsel, kültürel ve sosyal süreçlerde ortaya çıkan dinamik görünümüne odaklanmaktadır. Kimliklerin oluşumunun ideolojiler, söylemler ve güç ilişkileri gibi birçok faktörden etkilendiği; ayrıca, bu kimliklerin öneminin, ortaya çıktıkları belirli tarihsel ve bağlamsal koşullara bağlı olduğu söylenebilir. Anlamın inşası ise medya tarafından oluşturulan söylemler ve temsiller aracılığıyla şekillendiği biçiminde ele alınmaktadır. Ciguli'nin medyadaki temsili hem kişisel hem de toplumsal bağlamlarda inşa edilen kimliğinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Medya, belirli kodlar, anlamlar ve anlatılar kullanarak Ciguli'nin kimliğinin şekillenmesine katkıda bulunmakta, bu kodlar ve anlatılar ise izleyicilere aktarılmaktadır.

Medya, Ciguli'yi yalnızca bir sanatçı olarak tanıtmakla kalmamış; aynı zamanda onu belirli bir kültürel kimliğin temsilcisi olarak da kurgulamıştır. Ciguli'nin kimliğini, sanatsal duyarlılıklarını, müzikal yeteneklerini ve performans becerilerini sergileme çabalarına rağmen, hâkim medya söylemlerini aşamadığı ifade edilebilir. Medyanın Ciguli gibi müzikal açıdan yetkin bir sanatçının popülerleştirilmesi sürecinde, onun müzikal kimliğinin yüzeyselleştirilmesiyle sonuçlanan bir temsil stratejisi izlediği söylenebilir. Bu durumun hem Ciguli'nin kariyerinin yönünü hem de izleyici kitlesinin sanat ve kültür algısını biçimlendirdiği görülmektedir. Böylece medya temsillerinin, yalnızca ekonomik yönleriyle değil, aynı zamanda izleyicilere iletilen mesajlarla toplumsal kalıp yargıları sürdürme ve pekiştirme kapasiteleri bakımından da önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, Ciguli'nin kendisini tanımlama biçimi ve kimlik anlayışı, medyanın onu temsil etme biçiminden etkilenmiştir. Bu da sanatçının kendisini ifade etme alanının daralmasına ve hatta zamanla bu alanın kaybolmasına yol açtığı şeklinde değerlendirilebilir.

Etik kurul onayı

Bu çalışma sırasında, etik kurul onayı gerektirecek herhangi bir veri toplama süreci gerçekleştirilmemiştir.

Yazarlık katkısı

Çalışmanın tasarımı ve konsepti: SBG; verilerin toplanması: SBG; sonuçların analizi ve yorumlanması: SBG; çalışmanın yazımı: SBG. Yazar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Finansman kaynağı

Yazarlar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Ethical approval

During this study, no data collection process that would require ethics committee approval was carried out.

Author contribution

Study conception and design: SBG; data collection: SBG; analysis and interpretation of results: SBG; draft manuscript preparation: SBG. The author reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The authors declare the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKLAR

- Ashley, S. L. T. ve Stone, D. (2023). Introduction: On Stuart Hall and the imagining of heritage. S. L. T. Ashley ve D. Stone (Ed.), *Whose heritage? Challenging race and identity in Stuart Hall's post-nation Britain* içinde (s. 10-21). Routledge Taylor & Francis Group.
- Berg, L. B. ve Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (H. Aydın, Çev.). Eğitim Yayınevi.
- Cumbul, B. (2023, Mayıs 20). Ediz Hafızoğlu ile yaşamı ve müziği hakkında söyleşi. *Sanat Okur*. <https://sanatokur.com/ediz-hafizoglu-ile-yasami-ve-muzigi-hakkinda-soylesi/>
- Çiftçi, A. (2016). Din sosyolojisi. F. Polat ve A. Çiftçi (Ed.), *Din ve kimlik* içinde. Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Girgin, Z. G. (2018). Küreselleşmenin seçkin görünümü: Dünya müziği kategorisi olarak Roman oyun havası. *Alternatif Politika*, 10(1), 43-72.
- Hall, S. (1992). The question of cultural identity. S. Hall, D. Held ve T. McGrew (Ed.), *Modernity and its futures* içinde (s. 273-326). The Open University Press.

- Hall, S. (1997a). Introduction. S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural representations and signifying practices* içinde (s. 1-12). Sage Publications.
- Hall, S. (1997b). The work of representation. S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural representations and signifying practices* içinde (s. 13-74). Sage Publications.
- Hall, S. (2006). Encoding/decoding. M. G. Durham ve D. M. Kellner (Ed.), *Media and cultural studies keywords* içinde (s. 163-173). Blackwell Publishing.
- Hall, S. (2016a). The formation of cultural studies. J. D. Slack ve L. Grossberg (Ed.), *Cultural studies 1983: A theoretical history* içinde (s. 5-24). Duke University Press.
- Hall, S. (2016b). Preface to the lectures. J. D. Slack ve L. Grossberg (Ed.), *Cultural studies 1983: A theoretical history* içinde (s. 1-4). Duke University Press.
- Hall, S. (2021a). Introduction to media studies at the Centre. C. Brunson (Ed.), *Writings on media: History of the present-Stuart Hall* içinde (s. 148-155). Duke University Press.
- Hall, S. (2021b). The whites of their eyes: Racist ideologies and the media. P. Gilroy ve R. W. Gilmore (Ed.), *Selected writings on race and difference* içinde (s. 97-120). Duke University Press.
- Hall, S. (2021c). Mugging: A case study in the media. C. Brunson (Ed.), *Writings on media: History of the present-Stuart Hall* içinde (s. 143-148). Duke University Press.
- Hall, S. ve Whannel, P. (2018). *The popular arts*. Duke University Press.
- Hall, S., Held, D. ve McLennan, G. (1996). Modernity and its future (Introduction). S. Hall, D. Held, D. Hubert ve K. Thompson (Ed.), *Modernity: An introduction to modern societies* içinde (s. 423-435). Blackwell Publishers.
- İdemem, S., Göktürk, Y. ve Bengi, D. (2000). Ciguli. *Roll*, 4(44), 32-36.
- Kayıran, C. (2018, Ekim 31). Arşivden: Çizgi hikâye-Ciguli (1957-2014). *Bant Mag*. <https://bantmag.com/arsivden-cizgi-hikaye-ciguli-1957-2014/>
- Özgül, Ö. (2006). *Türkiye müzik piyasasında Roman müzisyenler: Mesleki örgütlenme ve kimliksel dönüşüm* (Tez No. 175042) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Özkarabekir, C. (2017, July 31). "Ciguli" belgeseli [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=3eX2Q2FbNDI>
- Procter, J. (2004). *Stuart Hall*. Routledge Taylor & Francis Press.
- Sağlam Arı, G., Armutlu, C., Güneri Tosunoğlu, N. ve Yücel Toy, B. (2009). Pozitivist ve postpozitivist paradigmlar çerçevesinde metodoloji tartışmalarının yönetim ve pazarlama alanlarına yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 113-141.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yönder, T. (1999-2000). *Bizim Sokak* [TV dizisi]. Yönder Yapım. <https://www.sinematurk.com/film/8871-bizim-sokak>

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Stuart Hall is a leading cultural theorist whose work has made significant contributions to the field, particularly in the areas of cultural identity and representation. Hall's theories provide a framework for understanding identity formation processes and analysing identities constructed in the context of media representation. Analysing the media figure presented with the nickname 'Ciguli' using Hall's theories of representation and identity can facilitate the understanding of both how these figures are portrayed in the media and the social and cultural meanings of these forms of expression. Hall posits that the concept of representation has assumed a novel and pivotal role within the field of cultural studies. Hall posits the existence of two systems of representation. He posits that the first system is one in which all objects, people, and events are associated with a set of concepts or mental representations that we carry in our heads. These representations are integral to our ability to interpret the world in a meaningful way. The second representation system involved in the process of constructing general meaning is language. In the light of these claims, representation appears to be an act of producing meaning. On the other hand, while certain meanings are designed to be conveyed through images, sounds, texts and other media forms, it can be assumed that representation can be perceived as a process of construction rather than a reflection of reality. As a result, it can be said that

certain meanings are revealed and conveyed to the audience in the intended and desired way through the use of cultural and ideological codes. Hall states that the question of 'identity' is a controversial issue in social theory. He claims that identity is 'essentially the decline of the old identities that have stabilised the social world for so long, giving rise to new identities and fragmenting the modern individual as a unified subject'. Hall argues that cultural identities emerge and gain meaning through representation. From this perspective, it is seen that the way identities are conceptualised and expressed is shaped and reflected through the medium of representation, which includes media, language and art. Hall's media studies focus on processes such as representation, ideology, hegemony, meaning production, coding/decoding and the effects of media on identity and social structure. As a result, Hall provides an important framework for understanding and interpreting the perspective of media and society. In this direction, Ciguli's representation produced by the media and his identity created by these representations will be tried to be understood.

2. Method

Qualitative research method was used in this study. In the research process, data were obtained by reviewing the relevant literature and then analysing it. The qualitative data obtained in the research were analysed using descriptive research techniques. Then, the data were organised and defined according to predetermined codes and themes and the findings were interpreted. From this perspective, a qualitative research method was used to analyse the way in which the dominant media tools used in Turkey in the late 1990s and early 2000s shaped the identity and representation of Ciguli, in line with Hall's approach. As a result, while trying to understand how the media tools used in the process of popularising Ciguli affected the representation, the research was limited to the media tools used in this period. The qualitative data obtained in the research were analysed using descriptive research techniques. Then, the findings were interpreted in the light of these data.

3. Findings and Results

Hall's theories of cultural studies, identity and representation adopt a distinct approach to the issue, particularly in the context of media analysis. Hall posits that the media not only reflects reality, but also produces and reshapes it. In particular, it can be observed that the representations of Ciguli's ethnic identity and musical style elicit a series of reactions, including interest and prejudice, among the general public. Nevertheless, it could be argued that the stereotypes perpetuated by the media are reinforced in order to maintain a specific identity. It is evident that the media exerts a considerable influence on the perception of the audience, presenting Ciguli in a specific manner and utilising him as a form of 'entertainment and pleasure' in mass media programmes.

Hall's research emphasises the constantly renewing nature of identities, focusing on their dynamic manifestation in historical, cultural and social processes. The formation of identities is understood to be influenced by a multitude of factors, including ideologies, discourses and power relations. Furthermore, the importance of these identities is contingent upon the specific historical and contextual circumstances in which they emerge. The construction of meaning is facilitated by the discourses and representations created by the media. Ciguli's representation in the media provides an indication of the identity he has constructed in both personal and social contexts. The media plays a role in the formation of Ciguli's identity by employing specific codes, meanings, and narratives, which are subsequently presented to the audience. Consequently, Ciguli's self-definition and sense of identity were shaped by the media's representation, which led to the limitation and even elimination of the space for self-expression.

The media presented Ciguli not only as an artist but also as a representative of a specific cultural identity. It can be stated that despite Ciguli's efforts to reveal his identity, artistic sensibilities, musical talents and performance skills, he was unable to overcome the dominant media discourses.